

SRPSKI FUDBAL KROZ MUNDIJAL

VULKAN
IZDAVAŠTVO

UVOD

Još jednom – F! Veliko slovo F jer je FUDBAL velika igra. I još veća radost. Zato i uzvičnik u prvoj rečenici. Mogao bi da se stavi i iza reči „Euforija!“, jer fudbal je i to, pogotovo tokom svetskog prvenstva.

Svetsko prvenstvo je kruna svake karijere. Na njemu se fudbal ne igra za novac, već za besmrtnost. Na svetskom prvenstvu se hvata zvezda padalica iz dečjeg sna, rađaju se legende i mitovi, dostiže večnost.

Fudbal je jednako igra kao i umetnost ili filozofija. Za neke je i sociološki fenomen, za neke povod za rat, za druge prilika da se rat završi. Poznajem ljude koji su ga opisali kao „lični sekund mitologije“.

Fudbal je i inspiracija. Ne samo za one koji ga igraju već i za one koji o njemu pišu. Neponovljivi Crnjanski, književnik nad književnicima, osim lepih reči i rečenica, voleo je, kao i svaki besmrtnik, da gleda i fudbal. Negde je zapisao da „svaka kap driblinga može da napiše *Odiseju*“. I jedan drugi mudri čovek, a ljubitelj fudbala, gledajući fudbal, postavio je sebi pitanje da li je Šekspir mislio na Pelea kad je napisao „kakvo je remek-delo čovek“. Taj isti čovek, ne Šekspir, već Božo Koprivica, osmislio je u jednoj rečenici i neponovljivu poemu o driblingu. Ona glasi: „Dribling je ringišpil u stopalu i kolenu.“ Ne znam, moguće je da je gospodin Božo pišući ovo, mislio na Šekularca ili Džajića. Ali nije. Božo navija za Partizan.

FUDBAL: **F** kao fudbal; **U** kao Urugvaj (Prvo svetsko prvenstvo), **D** kao događaj, **B** kao božanstvo, **A** kao adrenalin i **L** kao lopta.

U fudbalskom azbučniku **D** je još i dribling, **V** volej, **G** gol... **P** je Pele, ali i Puškaš ili Platini. **M** je do juče značilo Maradona, a danas Mesi. **R** je i Ronaldo i Ronaldinjo i Rivelino. **Z** je uvek Zidan. **K** je kao Krojf. Mnogo je besmrtnih u fudbalu, mnogo više nego što je slova u azbuci ili što je svetskih prvenstava. U Urugvaju je 1930. igrano prvo, a jubilaro dvadeseto 2014. u Brazilu, zemlji fudbala.

Domaćin i organizator dvadeset prvog je velika i gostoprivljiva Rusija. Na velikoj sceni, moćnom zelenom pravougaoniku, u dresovima 32 reprezentacije iz celog sveta, biće deca božanske igre. Fudbalski (vele)majstori limitirani veličinom zelenog pravougaonika pokušaću, još jednom, da baš na njemu is crtaju nove minijature vrhunskog zadovoljstva pred budnim okom miliona ostrašćenih, koji, gledajući fudbal, i dalje žive u ubeđenju da ova igra nije najvažnija sporedna stvar u životu, već je zapravo – sâm ŽIVOT!

JUGOSLAVIJA NA SVETSKIM PRVENSTVIMA

Fudbal je oduvek bio više od igre. Odluka Amerike da kao domaćin eliminiše ovaj sport s letnjih olimpijskih igara bila je i više nego dobar povod da Žoao Avelanž konačno realizuje ideju da FIFA organizuje šampionat sveta u fudbalu. Domaćinstvo prvog svetskog prvenstva 1930. dodeljeno je Urugvaju kao dvostrukom olimpijskom pobedniku.

Među četiri evropske reprezentacije u dalekom Montevideu bila je i jugoslovenska. Istina, bez fudbalera iz Hrvatske, čiji su klubovi bojkotovali učešće u nacionalnoj selekciji zbog odluke da se sedište Nacionalnog

fudbalskog saveza iz Zagreba preseleli u Beograd. Zato je selektor Boško Simonović bio prinuđen da put Urugvaja krene s ekipom sastavljenom od fudbalera iz beogradskih klubova. Putovanje je trajalo besкраjno. Prvo su išli vozom do Marselja, gde se selekciji pridružio Ivica Bek koji je tada bio član francuskog kluba SET, a onda je usledila dvonedeljna plovidba, prvo plavetnilom Sredozemnog mora, a zatim dubokim vodama Atlantskog okeana. Ostalo je zapisano da su jugoslovenski reprezentativci na prostranoj palubi broda „Florida“ imali svakodnevne kondicione treninge.

Urugvaj 1930.

U Montevideo je doplovilo 13 reprezentacija. Pored Urugvajaca, najveće šanse za titulu prvaka sveta davane su Brazilu, moćnoj fudbalskoj selekciji, koja je uz Boliviju, voljom žreba, bila s Jugoslavijom u drugoj kvalifikacionoj grupi. A da bi se stiglo do polufinala, trebalo je biti prvi u grupi. I tako je počelo...

Nadmeni Brazilci su već u prvom poluvremenu utakmice na Stadionu Park sentral, pred 25.000 gledalaca, primili dva gola. Monteirovu mrežu prvo je načio Tirnanić, a zatim, posle sjajne akcije u 30. minutu, u strelce se upisao i Ivica Bek. Svi pokušaji brazilskih virtuoza bili su pucanj u prazno. Istina, Neto je smanjio rezultat, ali je na kraju Jugoslavija slavila pobeđu 2 : 1. Svet je bio šokiran, ali i iskreno zadivljen umećem izabranika Boška Simonovića. Na redu je bila Bolivija. Priča je završena s „četiri laka komada“ (4 : 0) u mreži golmana Bermudeza.

Pobednici grupa stigli su u polufinale. Kvartet nepobedivih činili su: Argentina, Jugoslavija, Urugvaj i SAD, koje su u Montevideu bile pojačane šestoricom fudbalera iz Engleske. Žreb je odlučio da se u polufinalu sastanu: SAD i Argentina, Urugvaj i Jugoslavija. „Junak“ meča između domaćina Urugvaja i Jugoslavije, pred 80.000 gledalaca, bio je brazilski delilac (ne)pravde Anselmo Rega.

Već u 4. minutu bilo je 1 : 0 za Jugoslaviju. Stadion je zanemio, na tribinama je zavladao muk kao kad se posle slušanja glasne muzike isključi radio. Uskoro se mreža domaćina još jednom zatresla, ali je sudija Rega poništio gol čist kao suza, da bi posle izjednačuju-

ćeg, domaćinima priznao pogodak koji to nije bio. Šta se dogodilo? Loptu koja je bila u gol-autu, u teren je vratio policajac koji je stajao pored korner-linije. Urugvajac Irijarte, više reda radi nego što je želeo da postigne gol, šutnuo je loptu u mrežu. Naš golman Milovan Jakšić, ili El Grande Milovan, kako ga je zbog izvanrednih odbrana nazvala urugvajska štampa, naravno, nije reagovao. Međutim, umesto da dodeli loptu jugoslovenskim reprezentativcima, (ne)pristrasni Brazilac je pokazao na centar. Na kraju je meč završen trijumfom domaćina od 6 : 1. Austrijski izveštači posle su napisali da je Brazilac sudio na štetu Jugoslovena, a Englezi da je sudija bio podmićen i da je Jugoslovenima pobeda ukradena.

Utakmica za treće mesto SAD – Jugoslavija nije odigrana. Jedni kažu da propozicijama nije ni bila predviđena, dok ima i onih koji tvrde da je zbog nepravde u meču s Argentinom reprezentacija Jugoslavije bojkotovala ovu utakmicu.

Jugoslavija s medaljom

I dalje nije rešena dilema da li je Jugoslavija na SP u Urugvaju 1930. bila treća ili četvrta.

Utakmica za treće mesto, istina, nije odigrana. Da jeste, snage bi odmerile selekcije SAD i Jugoslavije. Ali nije...

Kako je onda utvrđen plasman?

Postoji priča da je treće mesto – a to su, uprkos svim drugim teorijama, izgleda i bila pravila šampionata – trebalo da pripadne ekipi koja je u polufinalu izgubila od pobednika finala.

Ako je to tačno, onda je Jugoslavija na Šampionatu sveta u Urugvaju 1930. bila treća, a selekcija SAD četvrta.

Jedan od dokaza je i bronzana medalja koju je iz Montevidea doneo gospodin dr Kosta Hadži, šef srpske delegacije na ovom šampionatu. Treba napomenuti da se na prvom Mundijalu medalja dodeljivala samo šefu delegacije, a ne, kako se to kasnije ustalilo, svim članovima ekipe.

FINALNI MEČ

URUGVAJ 1930.

URUGVAJ

4 : 2 (1 : 2)

ARGENTINA

STRELCI:

1 : 0 Dorado (12. min),
1 : 1 Peuselj (20. min),
1 : 2 Stabile (37. min),
2 : 2 Sea (57. min),
3 : 2 Irijarte (68. min),
4 : 2 Kastro (89. min)

SUDIJA:

Langenus
(Belgija)

STADION:

Sentenario

GLEDALACA:

93.000

MEČEVA: 18

GOLOVA: 70 (3,89 po ut.)

GLEDALACA: 434.500 (24.139 po ut.)

NAJBOLJI STRELAC: STABILE 8 (ARGENTINA)

Italija 1934.

Eho Montevidea još se nije stišao, a pred jugoslovenskim fudbalerima bio je novi izazov. Nacija je s pravom očekivala da će se treća reprezentacija sveta, plasirati i na drugi Mundijal, čija je organizacija poverena Italiji.

U kvalifikacijama po jednokružnom bod sistemu postojao je samo jedan cilj: biti (naj)bolji u konkurenciji sa Švajcarcima i Rumunima. Selektor Boško Simonović je ovoga puta imao na raspolaganju igrače iz svih jugoslovenskih klubova. Voljom žreba, prvi protivnik bila je Švajcarska, i to u Beogradu. U danu, koji je bio pravi fudbalski praznik, goste su na stadionu BSK-a dočekale pune tribine i maksimalno motivisana selekcija doma-

ćina. Ipak, prvo poluvreme završeno je bez golova, a onda su, prvo Splićanin Kragić, a zatim i legendarni Moša Marjanović, overili mrežu gostiju. Vrata Italije bila su odškrinuta. Možda bi se i širom otvorila da Švajcarci, za samo četiri minuta, poraz nisu pretvorili u remi.

Rezultatom 2 : 2 završena je i utakmica Švajcarska – Rumunija u Bernu. O tome ko će na Mundijal 1934. odlučivao je duel Rumuna i Jugoslovena. Pred 40.000 gledalaca na stadionu u Bukureštu povelili su domaćini, Kragić je lepim golom u 71. minutu izjednačio, a onda je sve palo u vodu – Švarc je zatresao mrežu našeg Glazera i za Rumune overio pasoš za učešće na SP 1934.

FINALNI MEČ

ITALIJA 1934.

ITALIJA

2 : 1, 1 : 1 (0 : 0)

ČEHOSLOVAČKA

STRELCI:

0 : 2 Puč (70. min),
1 : 1 Orsi (80. min),
2 : 1 Skjavio (95. min)

SUDIJA:

Eklind (Švedska)

STADION:

Nacionalne
fašističke partije

GLEDALACA:

50.000

MEČEVA: 17

GOLOVA: 70 (4,12 po ut.)

GLEDALACA: 358.000 (21.059 po ut.)

NAJBOLJI IGRAČ: Meaca (Italija)

NAJBOLJI STRELAC: NEJEDLI 5 (ČEHOSLOVAČKA)